

Field : Sports Equipment

Type : Research Article

Recieved: 11.08.2016 - Corrected: 17.10.2016 - Accepted: 27.10.2016

BESYO Özel Yetenek Sınavı Materyallerinin Ahşap Malzemeden Yapılması ve Uygulanması; Bartın Üniversitesi Örneği

Kadir KAYAHAN

Bartın Üniversitesi, Bartın Meslek Yüksekokulu Mobilya ve Dekorasyon Programı,
Bartın, TÜRKİYE

E-Posta: kkayahan@bartin.edu.tr

Öz

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) özel yetenek sınavı, kişinin bedensel aktiviteler ve çeşitli spor branşlarında test edildiği; beceri, denge, koordinasyon, sürat, dayanıklılık, kuvvet, çabukluk, gibi alanlarda çok yönlü aşamalardan oluşan sınavlardır. Özel yetenek sınavını oluşturan parkurlarda kullanılan materyaller her branşa göre değişmekte ve farklı malzemelerden yapılmaktadır. Bu çalışmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına öğrenci alımı için yapılan özel yetenek sınavında sınav parkurunu oluşturan materyaller sıcak bir malzeme olan ahşaptan yapılmış ve Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu tarafından 27-30 Temmuz 2016 tarihlerinde yapılan özel yetenek sınavlarında kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenek sınavı, BESYO, ahşap, spor

Production of Wooden Materials for PES Entrance Examination; Bartın University Sample

Abstract

In Physical Education and Sports School (PES) entrance examination, a person is tested in physical activities and various sport branches; and this exam is composed of multiple stages in the fields such as skill, balance, coordination, speed, endurance, strength, quickness. The materials which are used in the tracks forming special aptitude test, vary according to each branch and are made of different materials. In this study, in special aptitude test for student admission to Physical Education and Sports School, the materials forming test tracks are made of wood which is warm material and are used in special aptitude tests conducted by Bartın University Physical Education and Sports School from 27th to 30th of July.

Keywords: Entrance examination, PES, wooden, sport

Giriş

Ülkemiz açısından ele alındığında, yükseköğretime geçiş süreci ile ilgili olarak geçmişten günümüze birtakım uygulamalar yapılmakla birlikte, yukarıda belirtilen soruna çözüm bulma çabalarına devam edilmektedir. Bu çabalardan birisi de özel yetenek gerektiren alanlara, ÖSS'ye ilaveten özel yetenek sınavları ile öğrenci alınmasıdır. Beden eğitimi ve sporla ilgili bölümlere de özel yetenek sınavları ile öğrenci alınmaktadır.

Yükseköğretime en yetenekliler ile bu kademede bir eğitimden geçmesi gerekenleri seçme amacıyla da giriş sınavları yapılmaktadır. Böyle bir uygulamanın temelinde "kapı açık ama eşik yüksek" politikası yatmaktadır (Onay, 1972, s.32). Ortaöğretimden mezun olan herkesin yükseköğretime geçme şansı bulunmaktadır. Ancak yapılacak bir giriş sınavıyla yükseköğretimden yararlanması gerekenleri belirleme, bu şansı sınırlandırmaktadır. Dünyadaki bir kısım yükseköğretim kurumlarının yapmış oldukları giriş sınavları, en yeteneklileri seçme uygulamasının tipik örnekleridir (Mihçioğlu, 1974, s.51).

Ülkemizde yükseköğrenim imkânından yararlanmak isteyen öğrenci sayısı her yıl artmaktadır. Üniversitelere ÖSS sınavları sonucu kesin kayıt hakkı elde edemeyen öğrencilerin büyük çoğunluğu, yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümlere başvurumaktadırlar (Kalkavan ve Kerkez, 1996, s.2). Bu nedenle yetenek seçme sınavlarının ciddi bir şekilde yapılması ve sürekli gözden geçirilerek mesleklere uygun kişilerin seçilmesi hem ülkemiz insan potansiyelinin maksimum verimle değerlendirilmesi, hem de bireyin mutluluğu için önemlidir.

Türkiye'de Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ve Yüksekokulları ön kayıt ve yetenek sınavıyla öğrenci almaktadırlar. Bu sınavlar Türkiye genelinde farklı uygulanmakta olmasına rağmen, genel olarak adayların fiziksel becerileri fiziksel performans testleriyle, zihinsel potansiyelleri ise Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Öğrenci Seçme Sınavından (ÖSS) aldıkları puanlara göre değerlendirilmektedirler (Toker, Korkmaz ve ark. 1999).

Türkiye'de beden eğitimi ve spor alanında açılan bölümler son yıllarda hızla artmıştır. Beden eğitimi öğretmenliği bölümleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Eğitim Fakülteleri, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, Spor bilimleri Fakültelerin bünyelerinde bulunmaktadır (Uğraş, 2013). Bu bölümlere öğrenci alımları, özel yetenek sınavları ile gerçekleşmektedir. Bu sınavlar ve sonuçları her yıl yaz aylarında ve üniversite Seçme Sınavının açıklanmasında sonra, özel yetenek gerektiren program bulunan fakülte, bölüm, anabilim dalı, yüksekokul vb. birimlerinin olduğu üniversitelerin kendi belirledikleri tarihte ve yine üniversitelerin kendileri tarafından yapılmakta ve açıklanmaktadır (Ece, 2007).

Yetenek ölçümü yapılan bu sınavlarda, öğrenci alınacak bölümlerin özelliklerine göre farklılık gösteren uygulamalar gerçekleşmektedir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) puan ve katsayılarıdaki bu farklı uygulamaları dengeleyebilmek amacı ile son 5 yılın ÖSYM sınav ve yerleştirme kılavuzunda da yer aldığı gibi, Antrenörlük Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon, Spor Yöneticiliği ve Spor Bilimleri anabilim dalları için eğitim programları ifadesini kullanarak, bu programlara öğrenci alımları sırasında uygulanan puan ve katsayıları belli ölçülere bağlamıştır. Yine ÖSYM yukarıda belirtilen eğitim programları dışında, bünyesinde özel yetenek programları bulunan birimlere öğrenci alım sınavında uygulanacak yetenek sınavlarındaki puan ve katsayı uygulamalarını; sınav aşamalarından katsayıları, ek puan uygulamalarından YGS taban başvuru puanlarının belirlenmesine kadar bütün aşamaları sınav uygulayan merkezlere bırakmıştır (Ece, 2007). Ancak, özel yetenek sınavının uygulanış şekli konusunda varılmış ortak bir karar

bulunmamaktadır. Her üniversite kendi olanakları doğrultusunda sınav şeklini belirlemektedir (Zirhlioğlu ve Atlı, 2011).

Materyal ve Metod

Özel Yetenek Sınavı Materyalleri

Özel yetenek sınavı materyallerinin ahşap malzemedeki yapılabilişliğinin araştırılması esnasında, ahşap malzemenin özelliklerini iyi bilmek gerekmektedir.

Ahşap Malzeme:

Niçin Ahşap ?

- Ekolojik, yenilenebilir ve sürdürülebilir doğal bir kaynak
- Sağlıklı
- Bakım ve tamiri kolay
- Estetik
- Yanmaya karşı dayanım
- Dayanıklılık (1 kg ahşap, 1 kg beton ya da çelikten fazla yük taşır)
- Esnek tasarımlar
- Mükemmel bir yapı malzemesi
- Yüksek ısı yalıtımı (Çelikten 400 kat, alüminyumdan 1800 kat daha fazladır)
- Hafif yapı özelliği nedeniyle deprem bölgeleri için ideal bir çözüm
- Üretimi hızlı olan yapılar
- Geri dönüşümlü
- Özgül ağırlığına göre yüksek direnç özellikleri (Erdin,2009).

Ahşap Laminasyon:

Ağaç işleri endüstrisinde her geçen gün daha yaygın kullanım alanı bulan lâmine masif ağaç malzeme, TS EN 386'a göre; odun lamellerin özellikle lifleri paralel olarak birbirine yapıştırılmasıyla elde edilen yapı elemanı olarak tanımlanmaktadır. Laminasyon tekniğinde; farklı ağaç türü, değişen kat adedi, farklı boyut, şekil ve kat kalınlıkları uygulanabilmektedir.

Masif ağaç malzemenin büyük boyutlu ve kavisli elemanlarda tek parça olarak kullanılması, gerek ekonomik ve gerekse teknik açıdan elverişli değildir. Büyük boyutlu taşıyıcı elemanların üretiminde, tek parça masif ağaç malzeme kullanılması imkanları sınırlıdır. Çünkü ağaç malzeme bulunan budak, çatlak, spiral liflilik vb. kusurların tamamen giderilmesi mümkün görülmemektedir. Kavisli elemanların üretiminde masif ağaç malzemenin tek parça olarak kullanılması fire oranını artırdığından ekonomik değildir. Ayrıca, eğri forma göre kesilen ağaç malzeme diyagonal liflilik oluşacağından direncini olumsuz etkiler. Bu sakıncaların giderilmesi için laminasyon tekniği kullanılmaktadır. Böylece büyük boyutlu ağaç malzemelerden yüksek kalitede ve istenilen formda lamine masif ağaç malzeme üretilebilmektedir. Laminasyon tekniği ağaç malzemenin kusurlarından

arındırılarak kullanılmasına imkan sağlamakta ve üretilen malzemenin kalite özellikleri masif ağaç malzemedeki gibi olmaktadır (Keskin 2001).

Lamine edilecek malzemede aranan özellikler:

- Seçilecek olan ağaç türünün fazla taneli, eterik yağlı, ekstaktif maddeli ve reçineli olması tutkalın yapışma dayanımını azaltacağından lamine ağaç malzemenin direnç özelliğini de azaltır.
- Üretimin aksamaması ve maliyetin düşük olması bakımından seçilecek ağaç türü kolayca ve bol miktarda temin edilebilmelidir.
- Lamine elemanlarda yüksek mekanik direnç aranan bir özelliktir. Bundan dolayı, üretimde mekanik özellikleri yüksek ağaç türleri seçilmelidir.

Lamine edilecek ağacın bünyesinde değişik kusurlar bulunmamalıdır (lif kıvrıklığı, çatlak, budak, kurt yeniği, mantarlaşma).

Şekil 1. Lamine edilmiş Kereste örneği

Ahşap Kurutma:

Ağaç malzeme higroskopik, diğer bir ifade ile bünyesine su alıp verebilen bir malzemedir. Çevresiyle higroskopik bir denge oluşturması, çevre havasının bağıl nemi ve sıcaklığı ile değişebilmektedir.

Ağacın nem oranı kullanılacağı yerdeki çevre havası ile dengede olmadığı zaman ağaç malzeme bünyesine su almakta ya da vermektedir. “Nemlenme” ya da “Kuruma” olarak isimlendirilebilecek bu durum sırasında ağacın boyutlarında genişleme ya da daralma meydana gelir ki, bu olaya “ağacın çalışması” denir. Ağacın çalışması sırasında boyutlarındaki değişimler her yerinde aynı olmadığı zaman iç gerilmeler meydana gelmekte ve kusurlar oluşmaktadır (Öz, 1988).

Kurutma işlemi ağaç malzemenin teknik özelliklerinin geliştirilmesi açısından da gereklidir. Ağaç malzemenin kurutulması ile;

- Boyuttaki değişiklikler en aza indirgenir.
- Dayanıklılık özelliği kazandırılır.
- Renk değişimi ve çürümesi önlenir.
- Kullanım özellikleri (işleme, tutkallama, yapışma kabiliyeti artar).
- Koruyucu maddelerle boyanmasında daha etkili sonuç verir.

□ Ürün ağırlığının azalması nedeniyle nakliye giderleri azalır (Turner, 2000).

Ahşap Koruma:

Bugün neredeyse hiç kimsenin ahşap ve ahşap ürünlerinden soyutlanarak yaşaması mümkün değildir. Ancak ahşap malzeme doğal halde iken fiziksel, kimyasal, mekanik tahrip faktörlerine ve biyotik faktörlere karşı dayanıklı değildir. Orman alanlarının korunması ve bununla birlikte ağaç malzemenin daha verimli ve uzun ömürlü kullanımı için ahşap malzemenin korunması (emprenye) kavramı öne çıkmaktadır. Ancak piyasada ve halk arasında bu konuda bilgi eksikliği ya da insanları yanlış bilgilendirme söz konusudur (Köse ve Temiz,2013:94).

1. Ahşap malzemeyi neden korumamız gerekmektedir?

Ahşap, insanların yüzyıllardan beri kullandığı en bilindik malzemelerden biridir. Biyolojik bir malzeme olan ahşap, biyotik (böcek, termit, küf ve çürüklük mantarları vb.) ve abiyotik faktörler (dış hava koşulları, yangın vb.) tarafından bozun durulabilmektedir. Odun ve odun esaslı ürünlerin çelik ve beton gibi diğer yaygın malzemelere benzer güvenilir bir hizmet sunabilmesi için bu faktörlere karşı korunması gerekmektedir.

2. Ahşap malzemeyi koruma yöntemleri nelerdir?

Modern odun koruma teknolojisi farklı kimyasal formülasyonlar ile emprenye işlemini ve odun modifikasyonunu içerir. En yaygın uygulama ise koruyucu kimyasal maddeler ile ahşap malzemeyi emprenye etmek ve böylece ahşap malzemenin biyotik ve abiyotik faktörlere karşı korunmasını sağlamaktır. Bu kapsamda odun koruma, üst yüzey işlemlerinden farklılık göstermektedir. Üst yüzey işlemleri boya, vernik gibi koruyucu işlemlerin ağaç malzeme yüzeyine uygulanmasını kapsarken odun koruma işlemi kimyasal maddenin odun içine emdirilmesini sağlamaktadır.

3. Emprenyeli ağaç malzeme ile emprenyesiz ağaç malzeme arasındaki fark nedir?

Herhangi bir koruyucu işlem görmemiş ve doğal haldeki ağaç malzemeye zarar veren faktörler sonucu ağaç malzeme tahrip olmakta ve her yıl büyük maddi kayıp söz konusu olmaktadır. Halbuki kimyasal önlemlerle yani zararlı organizmalar için zehirlilik etkisi yapan emprenye maddeleri kullanılarak hem ahşap malzemenin hizmet ömrü uzamakta hem de orman varlığı korunmaktadır. Ağaç malzeme doğal halde iken çok uzun dayanıklılık göstermemekle birlikte emprenye uygulandıktan sonra ömrünün yaklaşık 5 ile 10 katı kadar daha uzun ömürlü olduğu bilinmektedir.

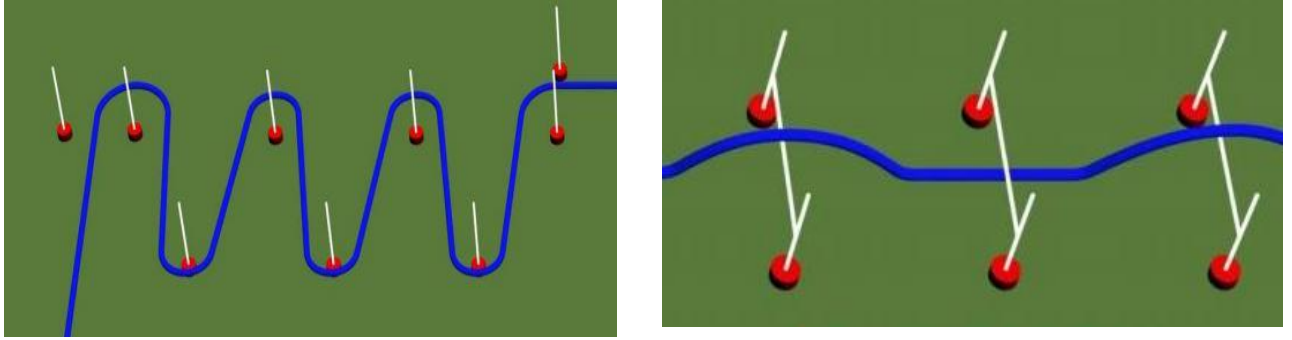
4. Emprenyeli ürünlere temas etmek insanlara zarar verir mi?

Yeni emprenye edilmiş ve kurutulmamış ahşap malzemeye çıplak elle temas etmek tavsiye edilmemekle birlikte emprenyesi yapılmış ve kurutulmuş malzemeye temasta herhangi bir sakınca olduğu bildirilmemektedir. Bu nedenle emprenye edilmiş ve kullanıma hazır haldeki emprenyeli ürünlerin taşınması, depolanması ve kullanılmasında bir sakınca bulunmamıştır (Köse ve Temiz,2013:94).

Bulgular

Slalom çubuğu

Besyo özel yetenek sınavında kullanılan slalomlar, üstten alttan engel geçme ve engeller arası slalom olarak kullanılmaktadır. Slalomlar genellikle yuvarlak kesitli plastik bir çubuktan ve çubuğun takıldığı içerisinde kum bulunan bir takozdan oluşmaktadır. Ayrıca üstten alttan engel geçmede yatay bir çubuk ta eklenebilmektedir. Slalom test parkur resimleri şekil 3 de verilmiştir.

Şekil 2. Slalom test parkuru

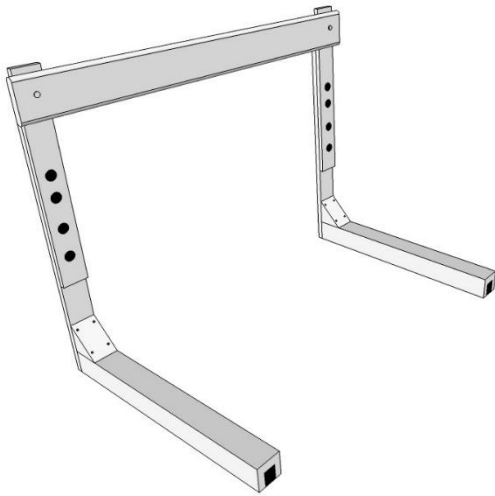
Ahşap malzemeden tasarlanan ve yapılan slalom çubuğu takozunun altına kanal açılarak sac levha yerleştirilmiş ve sporcunun çarpması durumunda sallanmakta ama devrilmemektedir.

Şekil 3. Ahşaptan tasarlanıp yapılan slalom

Engel Atlama

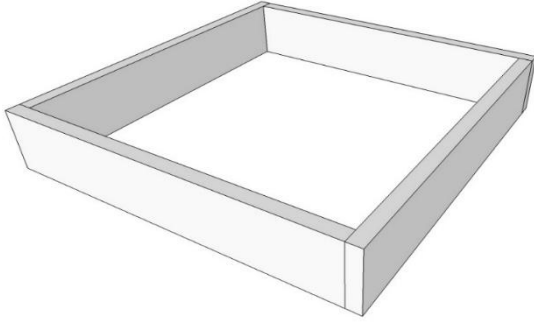
Engel atlama, besyo özel yetenek sınavlarında parkur içerisinde yüksekliği ayarlanabilen ve sporcunun üzerinden atladığı bir materyaldir.

Şekil 4. Ahşaptan tasarlanıp yapılan engel atlama

Engel atlama ayak kısmının alt kısmına kanal açılarak demir lama konulmuş ve bu sayede sporcunun çarpası sonucu sallanma olmakta fakat yıkılmamaktadır. Ahşap kısım üzerine ince bir sünger eklentisi yapılarak sporcuların çarpması sonucu sakatlanmaların önüne geçilmiştir.

Top Kasası

Şekil 5. Ahşaptan tasarlanıp yapılan top kasası

Besyo özel yetenek sınavlarında parkurda top alıp bırakmak için yapılan kasa farklı malzemelerden yapılabilmekte fakat ahşap malzemeden yapılan kasa daha estetik durmuş ve diğer malzemelere göre daha çok tercih edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları incelendiğinde, Besyo özel yetenek sınavlarında kullanılan materyaller metal, plastik, metal-plastik ve farklı kompozit malzemelerden yapılmakta fakat zaman içerisinde bu materyallerde bazı sıkıntılar olmuş ve atıl durumda olduğu görülmüştür. Fakat ahşap malzemeden yapılan bir materyalin herhangi bir olumsuzlukta ahşap malzemenin yenilenebilir bir malzeme olması nedeniyle değişimi, bakımı v.b. daha kolaydır. Ayrıca, araştırma bulgularından elde edilen verilere göre ahşap malzemeden üretilecek olan özel yetenek sınavı materyallerinin metal ve diğer malzemelerle üretilen materyallere oranla daha düşük maliyetli olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, araştırma kapsamı içine alınan özel yetenek sınavı materyallerinin ahşap malzemeden yapılabilmesi teknik olarak mümkün ve metal ve diğer malzemelerden üretilen materyallerle karşılaştırıldığında büyük avantajlar sağladığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

Ece AS (2007). Özel Yetenek Sınavlarında Yerleştirmeye Esas Olan Puan ve Katsayıların Alan ve Alan Dışından Gelen Adaylara Yansıması. Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(3):121-132.

Erdirin N (2009). Ahşap Konservasyonu.

Güngörmüş A, Yetim A (2006). Ankara'daki Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin Araştırılması, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:14, No:2.

- Keskin H (2001). Pvac-D4 Tutkalı ile 4 Katmanlı Olarak Lamine Edilmiş Sarıçam (*Pinus Sylvestris*L.), Toros Sediri (*Cedrus Libani*A. Rich), Doğu Kayını(*Fagus orientalis*Lipsky) ve Sapsız Meşe (*Quercus petrea* L.) Odunlarının Teknolojik Özellikleri ve Ağaç İşleri Endüstrisinde Kullanım İmkanları, Doktora tezi, G.Ü. Fen Bil. Enst., Ankara
- Kır İ (2007). Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2
- Köse G, Temiz A (2013). Ahşap Malzemenin Korunması (Emprenye) ile ilgili sıkça sorulan sorular, Mobilya Dekorasyon Dergisi, ss.94-97.
- Mihçioğlu C (1974). Üniversiteye girişin yeniden düzenlenmesi, bugünkü durum ve öneriler. Ankara: A.Ü. Basımevi.
- Onay P (1972). Öğrencilerin lise üniversiteler arası giriş imtihanı ve üniversite Başarıları arasındaki ilişkiler, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Öz ES (1988). Güneş Enerjili Kondenzasyonlu Bir Kurutma Fırınında Kereste Kurutulması, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, s.2-14.
- Turner T (2000). Drying Methods, University Of Vermont Extension Manuscript Review by Tery Turner Lecturer, The United States
- TS EN 386 (1997). Ahşap Esaslı Levhalarda Numune Alınması ve Deney Parçalarının hazırlanması, TSE Standardı, Ankara.
- Uğraş S (2013). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin yeterliliği hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi. <http://hdl.handle.net/123456789/1087> (accessed Feb 14, 2015).
- Zırhlıoğlu G, Atlı M (2011). Beden Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavı Puanlarının Akademik Başarı Üzerindeki Yordama Geçerliliği. Eğitim ve Bilim, 36(161):177-185.